

Gás rendi 18 tons av fiski út av vegnum

Mikumorgunin klokkan seks hendi ein sera óvanlig hending á Vatnavegnum á Vágoynni, tá lastbilur hjá Strandferðsluni var á veg til Havnar við 18 tons sum av fiski. Bráðliga rendi ein gás inn í síðurútin á fjararahúsinum, og gjørdist bilførarin, Kristian Olsen sera skakkur, og trúði alt millum himmal og jørð var hent

ÓLAVUR Í BEITI

Meðan Kristian Olsen gjáramorguni sat sum í orðum heimi í lastbilinum hjá Strandferðsluni á Vatnavegnum á Vágoynni í fagraða veðri, fekk hann óvænada vitjun.

— Eg visti ikki hvat tað var. Tað kundi vera ein seyður, tað kundi vera ein kúgv - ja, tað kundi vera alt møguligt, sum rendi á bilin í myrkrinum. Men tá eg kom út úr bilinum, sá eg, at tað var ein gás, sum hevði rent í rútin, sum kortini ikki brotnaði, sigur Kristian Ol-

sen.

Men stoyturin hevur verið so mikið harður, og hvøkkurin so mikið stórur, at Kristian Olsen líkasum helt undan við bilinum, og kemur hann so langt út á vegjaðaran, at hann skrædnar undan - og sum hann bremsar, verður bilurin verður fastur.

Fyri at fáa henda tunga lastvognin við 18 tons sum av fiski í uppáftur, máttu tvær gummigeitir hjá Landsverkfrøðinginum til, og klokkan 8⁰⁰ var bilurin so fingin uppáftur - og kundi koyra víðari til Havnar.

Tó at stoyturin inn á síðurútin var sera harður, so

var gásin tó ikki so illa farin, at Kristian kundi royta hana

í gjárvøldið - og ætlar hann at goyma hana til ein góðan

jóládøgurða.

Norðurlandsk ætlan um havklímakanning

Tala lógmans á Norðurlandaráðsfundi í Oslo november 1998

Deklarationen - ett hållbart Norden - som de nordiske regeringsledere vedtog i går, er et vigtigt og nødvendigt dokument, som signalerer både i og udenfor Norden, at regeringslederne erkender det ansvar de har for fremtidens samfund, og at de er parat til at træffe de beslutninger, som måtte blive nødvendige.

Den opgave, som Nordisk Ministerråd har fået pålagt, nemlig at udarbejde en strategi, der kan implementere deklARATIONENS intentioner i de nordiske samfund, er nok noget af det vigtigste, som det nordiske samarbejde er gået i gang med.

At sikre kommende generationer muligheden for at leve et sikkert og sundt liv i bæredygtige, demokratiske og åbne samfund, hvor borgerne tager del i lokalt, regionalt og nationalt samarbejde, er en stor, men god opgave.

Dette er gode og værdige mål at sætte for det fremtidige nordiske samarbejde. Sidste gang vi mødtes til nordisk råds session her i Oslo var for fem år siden, da havde FN udnævnt det år 1993 til Urbefolkningerens År.

Derfor er det positivt, at et af deklARATIONENS mål er, at fremhæve de oprindelige folks rolle i bestræbelserne på at skabe en bæredygtig udvikling i Norden og nordens nærområder.

Indeværende år har FN

udnævnt til Havets År. Både de oprindelige folk - Inuitterne - og havet er uøseligt integrerede dele af Vestnorden.

I Havets År må det være en forpligtelse, for os, som bor i og ved Atlanterhavet, klart og tydeligt at bekendtgøre, at vi er parat til og ønsker at være med til at overvåge og beskytte det hav, som igennem århundreder har skaffet os det daglige brød.

Selv om havet ved Færøerne ikke er forurenede, så er nogle af vores fangstobjekter noget forurenede, men denne forurening stammer ikke fra Nordatlanten.

Relevante forskningsinstitutioner på Færøerne har siden 1985 forsket i havmiljøets tilstand og i mulige følger for mennesket at spise havpattedyr, som er forurenede.

Baseret på systematisk forskning har vi et grundigt kendskab til havmiljøet ved Færøerne, og som noget helt specielt kender vi den virkning havmiljøets tilstand har på mennesket.

Det er derfor helt naturligt, at landene i Vestnorden påtager sig, ja måske endda bliver pålagt at være vogtere for miljøet i det nordlige Atlanterhav.

Et hållbart Norden har også i meget høj grad at gøre med recoursesforvaltning. For os er forvaltningen af havets ressourcer af næsten altoverskyggende betydning. I de vestnordiske lande - og andre med - hvor befolkningens overlevelse i generationer har været ba-

seret på havets ydeevne, der udvikledes forståelse for, at de enkelte bestande ikke kunne beskattes hårdere end at bæredygtigheden til stadighed var sikret.

Det er i dag tvungende nødvendigt, for os og alle andre at vende tilbage til disse læresætninger, som kun var sund fornuft i de gamle fangersamfund, og gøre dem til moderne politik, der skal omfatte land, vand og luft.

Præsident.

Under sessionen i Reykjavik i 1995 blev der fra færøsk side fremsat forslag om etablering af et institut til oceanklimaforskning. Dette forslag fik af forskellige årsager en ugunstig skæbne.

Vi har besluttet at tage forslaget frem igen, men denne gang i en anden skikkelse. Jeg vil kort gøre rede for baggrunden for forslaget, og hvad dette går ud på.

De nordiske lande, især Grønland, Island, Færøerne og Norge, ligger i et havområde, hvor samspillet mellem varme og kolde havstrømme er afgørende for klimaet og dermed både for levevilkår og fiskeri.

I den østlige del af området dominerer den varme nordatlantiske strøm (Golfstrømmen) og skaber tilstande med temperaturer, der er 5-10 grader højere, end de ville være uden denne strøm. De vestlige områder influeres derimod af den kolde østgrønlandske strøm.

Samtidig er området meget vigtigt for den dybe cirkulation i hele verdens-

havet og derved også for det globale klimasystem.

Den klimatiske afhængighed af havstrømme gør området meget afhængigt af strømmeens veje og intensitet, og man har i dette århundrede observeret flere eksempler på ocean-klimatiske ændringer, der har påvirket det marine økosystem og fiskeri i stor udstrækning.

De vestnordiske lande har derfor haft en kraftig motivering til at studere områdets ocean klimaeændringer, samtidig som de ligger i en nøgleposition til at drive forskning i en globalt set meget vigtig problemstilling.

Dette har stimuleret en udvikling af små forskningsmiljøer, der har kunnet drive forskning på internationalt plan inden for oceanklima; men med små, uafhængige enheder begrænses forskningens rækkevidde.

Der har tidligere været en vis koordinering på nordisk eller nordatlantisk plan; men udviklingen har flyttet denne koordinering op på internationalt plan.

Dette har mange fordele, men har samtidig reduceret de små miljøers gennemslagskraft og medført, at væsentlige problemstillinger i de nordiske have er blevet nedprioriteret.

Et alternativ er at fokusere på de nationale miljøer og skabe forudsætninger for et øget samarbejde og integration af forskningsaktiviteter på fælles problemstillinger.

Man kan til vort forslag indvende, at der allerede har været og er andre programmer, der tangerer den samme problemstilling. Dette er rigtigt, og vi mener, at disse programmer er vigtige og nødvendige; men de opfylder ikke intentionerne med vort forslag af to årsager.

For det første er de tværfaglige. Det er i mange henseender positivt; men medfører en udynding. For de Vestnordiske lande er de potentielle konsekvenser af ændringer i de omkringliggende strømsystemer katastrofale og overstiger langt andre miljøtrusler, vi kan forudsæ i det kommende århundrede i vort område.

Dertil kommer, at i de traditionelle programmer deles midlerne ud til mange uafhængige forskningsgrupper. Vort forslag har til formål at stimulere dannelsen af et netværk blandt Vestnordiske forskningsinstitutioner ved at fokusere på ét problem, der skal løses i fællesskab.

Præsident.

Det foreslås derfor at etablere et femårigt nordisk program med det formål at stimulere udviklingen af de nationale miljøer inden for oceanklimaforskning og deres indbyrdes koordinering.

Programmet indledes med etablering af et netværk, der knytter de nationale miljøer sammen. Et eller to institutter/centre udvælges i hvert af landene, Grønland, Island, Færøerne og Norge. Repræsentanter-

ne for disse danner en programkomite, der får til opgave nærmere at definere og gennemføre programmet.

Forslaget blev diskuteret under et møde i Reykjavik den 24. oktober i år mellem Islands statsminister, Grønlands landstyreformand og Færøernes lagmand. Vi var enige i at foreslå planen gennemført som et nordisk projekt.

På mødet i går mellem statsministrene og lederne for de selvstyrende områder blev der givet en kort redegørelse for forslaget.

Hvis vi klarer at søsætte dette som et nordisk projekt, så er jeg ikke i tvivl om, at også andre end nordboere vil være positivt interesserede i programmet.

Anfinn Kallsberg
løgmaður